

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.009/2013/10.szám

A Kúria a Karl, Verasztó, Bleyer Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Karl Gábor Csaba ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kapa Mátyás ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés, jogalap nélküli gazdagodás megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 5.G. 40.410/2011. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.007/2012/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által 18. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.270.000 (egymillió-kettőszázhetvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

i n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint B Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) 2007. július 23-án kötött az általa kiírt közbeszerzési eljárás

nyertesével, a P Kft.-vel (a továbbiakban: szolgáltató) szolgáltatási szerződést a B, F tér 11-12. szám alatti ingatlant érintően egy kulturális-kereskedelmi központ (C) terveztetésére, kiviteleztetésére, üzemeltetésére és karbantartására. A szolgáltató ezután kötött szerződést a W Kft.-vel, mely a generálkivitelezői feladatok ellátását a W Kft.-vel konzorciumban vállalta ellátni. A W Kft. megrendelő és a felperes, mint vállalkozó között 2009. július 8-án jött létre megbízási szerződés. Ennek 7.1. pontja értelmében a felperes kötelezettsége volt egy első osztályú kereskedelmi bank által kiadott visszavonhatatlan és feltétel nélküli teljesítési bankgarancia átadása, melyet a megrendelő akkor volt jogosult igénybe venni, ha a tartószerkezeti kivitelezési munkák 2010. január 12-éig, a szigetelési munkák pedig 2010. május 1-jéig nem fejeződnek be, és erre az Önkormányzat írásbeli felszólítását követően, az általa meghatározott műszakilag szükséges és lehetséges (de legalább 30 napos) határidőn belül sem kerül sor.

A felperes a fenti szerződést évekkal megelőzően, 2006. június 22-én kötött az R Zrt-vel bankgarancia-keretszerződést. A bank az alperesnek viszontgaranciát nyújtott, melyet a felperes megbízása alapján 2009. szeptember 29-én állított ki. Ebben az R Zrt. feltétlenül és visszavonhatatlanul 114.535.000 Ft erejéig vállalt viszontgaranciát azzal, hogy az alperes első írásbeli felszólítására az alapjogviszony vizsgálata nélkül teljesít fizetést a viszontgaranciában biztosított feltételek bekövetkezése esetén. Ennek háromszori módosítása folytán a viszontgarancia lejáratának végső időpontja 2011. március 15-e lett.

A W Kft. és az alperes 2009. március 20-án kötöttek devizagarancia kibocsátására vonatkozó megbízási szerződést, melynek kedvezményezettjeként legfeljebb 3.951.000 euro összegben az Önkormányzatot jelölték meg. A szerződés 7. pontjában rögzítették, a W Kft. tud arról, hogy az Önkormányzat a bank által vállalt bankgarancia terhére mind az őt, mind a szolgáltatót terhelő kötelezettséggel kapcsolatban is érvényesítheti jogait, lehívhatja a bankgaranciát. E szerződést a felek 2009. július 21-én, majd 2010. június 29-én módosították.

Az alperes által kiállított, 2009. március 25-én kelt teljesítési bankgarancia-nyilatkozat szerint az alperes az Önkormányzat javára legfeljebb a szolgáltatóval megkötött szolgáltatási szerződés 14.2 (a) pontja alapján számított 3.951.000 euro erejéig vállalt visszavonhatatlanul és feltételek nélkül garanciát a szolgáltatót, illetve a W Kft. megbízót terhelő kötelezettségekkel kapcsolatban. A bankgarancia lehívásától számított 5 banki munkanapon belül akkor teljesít, ha a lehívásban a kedvezményezett kijelenti, hogy a szolgáltató a szolgáltatási szerződésben foglalt teljesítési kötbérfizetésre vonatkozó kötelezettségeit, vagy a kivitelezési munkákkal összefüggő kötelezettségek megszegéséből eredő kártérítési kötelezettségét nem teljesítette, illetve a szolgáltatási szerződés 14.2 (d) pontjában írt feltétel

bekövetkezett; a lehívásban a bankgarancia szám megjelölésével hivatkoznak a jelen garanciára; a lehívás eredeti példányát legkésőbb a lejáratí időpontig eljuttatják az alperes székhelyére; a lehívást aláíró személyek aláírásí jogosultságát és aláírásának hitelességét a kedvezményezett hitelt érdemlő módon bizonyította. A garancia eredeti lejáratí időpontja 2010. szeptember 30-a volt, melyet végül 2011. február 28-áig hosszabbítottak meg.

Az Önkormányzat kedvezményezett a bankgaranciát 2011. január 19-én kelt, az alpereshez intézett levelében lehívta. Kijelentette, hogy a szolgáltató a szolgáltatási szerződésben foglalt teljesítési kötbérfizetésre vonatkozó kötelezettségeit nem teljesítette, a szolgáltatási szerződés 14.2 (d) pontjában írt feltétel bekövetkezett. Az alperes a kedvezményezettnek a bankgarancia összegeként 3.951.000 eurot 2011. január 26-án 12 óra 41 perc 31 másodperckor utalt át, azonban az R Zrt. által kiállított viszontgaranciát alig több mint egy órával ezt megelőzően 11 óra 35 perc 51 másodperckor már igénybe vette.

Az R Zrt. 114.535.000 Ft-ot fizetett meg az alperesnek, majd ezzel az összeggel 2011. február 1-jén a felperes folyószámláját megterhelte.

A felperes módosított kereseti kérelmében arra kérte a bíróságot, elsődlegesen a Ptk. 249. §-án és 339. §-án alapuló kártérítés jogcímén, másodlagosan a Ptk. 361. §-a szerint jogalap nélküli gazdagodás jogcímén kötelezze az alperest 114.535.000 Ft, s ennek járulékaí megfizetésére. Azt állította, az alperessel nem került jogviszonyba, nincs olyan kötelezettség, amelyet a bankgarancia biztosíthatna, így az alperes vele szemben jogot nem érvényesíthetett volna. Az alapjogviszony vizsgálatát a bankgarancia kizárólag a garantőr és a kedvezményezett viszonyában zárja ki, de nem szünteti meg a megbízó jogának a kedvezményezettel szembeni alapjogviszonyból származó érvényesítését. Hangsúlyozta, az alperes a szolgáltató tevékenységével kapcsolatban vállalt kötelezettséget, melyért ő maga semmilyen formában nem kívánt helytállni, viszontgaranciát biztosítani, a W Kft-vel megkötött vállalkozási szerződésben írt kötelezettségeinek eleget tett. Álláspontja szerint a viszontgarancia lehívásának feltételei nem következtek be. A viszontgaranciában megjelölt teljesítési bankgarancia nem azonos az alperes által kiállított teljesítési bankgaranciával, hiszen egyrészt az R Zrt. jövő időben utalt „kiadandó” teljesítési bankgaranciára, holott az alperes a teljesítési bankgaranciát már 2009. márciusában kiadta, másrészt pedig nem tartalmazza azokat a feltételeket, miszerint azt a szolgáltató érdekében, továbbá az Önkormányzat és e cég között 2007. július 23-án létrejött szolgáltatási szerződés biztosítására állítják ki. A bankgarancia érvényesítése ekként számára és az R Zrt. számára felismerhetetlen és ismeretlen módon ténylegesen a szolgáltatási szerződés biztosítását és a szolgáltatóért való helytállást eredményezte. A viszontgaranciát az alperes azt

megelőzően érvényesítette, hogy a teljesítési bankgarancia összegét megfizette volna, ami ugyancsak annak jogszerűtlenségét támasztja alá.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy jogszerűen járt el, jogcíme volt a viszontgarancia lehívása folytán hozzákerült pénzösszegre, melyet az Önkormányzat kedvezményezett részére továbbutalt. Az R Zrt. és a közte létrejött érvényes jogviszonyra tekintettel nem volt jelentősége annak, hogy nem volt részese az alapjogviszonynak. A viszontgaranciában foglaltak igénybevételenek az volt a feltétele, hogy az Önkormányzat a bankgaranciát lehívja, nem pedig az, hogy a kedvezményezettnek megelőzően kifizetést teljesítsen. A W Kft. és közte létrejött megbízási szerződés 2010. június 29-ei keltezésű 2. számú módosítása tartalmazza a felperes megbízásából 2009. szeptember 29-én kibocsátott viszontgaranciát, amiből egyértelműen megállapítható, hogy az az Önkormányzat felé teljesített bankgaranciára kiterjedt.

Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság a 2011. november 10-én meghozott 5.G.41.410/2011/9. számú ítéletével a keresetet elutasította. Elsődlegesen azt vizsgálta, az alperes fejtett-e ki olyan jogellenes magatartást, amellyel okozati összefüggésben a felperest kár érhetne.

Másodlagosan abban kellett állást foglalnia, az alperes a felperes rovására jutott-e vagyoni előnyhöz, s ha igen, úgy annak megtartására van-e érvényes jogcíme.

Az elsőfokú bíróság leszögezte, az R Zrt. tudott a szolgáltató és a W Kft. szerepéről, s arról is, hogy a W Kft. az alperest kívánja megbízni bankgarancia kibocsátásával az Önkormányzat javára. Tudomással bírt arról is, hogy a W Kft. az alperes által vállalt teljesítési bankgarancia igénybevételeből eredő megtérítési igény biztosítékaul viszontgarancia becsatolását írta elő. A viszontgarancia igénybevételenek egyetlen feltétele az volt, hogy az alperes nyilatkozzon, az általa követelt összeg azért vált esedékessé, mert a teljesítési bankgaranciát az Önkormányzat részben vagy egészben igénybe vette. Megállapítható volt az, hogy a W Kft. az alperes részére az Önkormányzat javára teljesítési bankgarancia nyújtására adott megbízást, s azt közölte az alperessel, a kedvezményezett a bankgarancia terhére az őt, valamint a szolgáltatót terhelő kötelezettségekkel kapcsolatosan is érvényesítheti jogait, lehívhatja a bankgaranciát. E megbízási szerződés 2. számú módosítása pedig a biztosítéki szerződések között a felperes megbízásából kibocsátott viszontgaranciát annak 2009. szeptember 29-ei dátumával külön is feltüntette.

Az Önkormányzatnak a garancia lehívására irányuló nyilatkozata mindazokat a feltételeket tartalmazta, amelyek alapján az alperesnek részére kifizetést kellett teljesítenie, ekként az

alperes jogszerűen teljesített, s alappal nyilatkozott a viszontgarancia lehívásáról az R Zrt. irányában. Tévesnek ítélte meg a felperesnek azt az álláspontját, mely szerint a viszontgaranciával kapcsolatos feltételek teljesülését az alapjogviszonyhoz igazodóan kellene vizsgálni.

Az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, a felperes nem tudta bizonyítani, hogy az alperes jogellenes magatartást tanúsított, mellyel összefüggésben kár érte, s azt sem, hogy jogalap nélkül jutott volna a rovására vagyoni előnyhöz. Ezzel szemben álláspontja szerint az alperesnek volt jogcíme az R Zrt. által átutalt pénzösszeg megtartására.

Az elsőfokú bíróság megjegyezte azt is, nem volt jelentősége annak, az Önkormányzat a bankgaranciát a szolgáltatót terhelő kötelezettségekkel kapcsolatban hívta-e le. Arra figyelemmel, hogy a bankgaranciában foglalt feltételek megvalósultak, a felperesnek a beruházásban közreműködő további társaságokkal szemben kell megtérítési igényét érvényesítenie, amennyiben ezek részéről az alapjogviszony alapján nem lett volna lehetőség a bankgarancia igénybevitelére. Ebben a körben vizsgálható, hogy a felperes szerződéses kötelezettségének egyebekben maradéktalanul eleget tett-e.

Nem találta alaposnak azt a felperesi hivatkozást, hogy az alperesi teljesítési bankgarancia nem a viszontgaranciában megjelölt garancia volt, mert az a viszontgarancia kibocsátását megelőzően jött létre. A viszontgarancia megszövegezéséből, valamint abból is, hogy az R Zrt. mely tényekről tudott, azonosítható volt, hogy az alperes által okiratokkal igazolt, teljesítési bankgaranciával függött össze a perbeli viszontgarancia. Ezt erősíti meg a teljesítési bankgarancia 2. számú módosítása is.

Az elsőfokú bíróság végül annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy az alperes a bankgarancia lehívásáról előbb értesítette az R Zrt-t, mint hogy az Önkormányzat részére teljesített volna, tekintettel arra, hogy a viszontgarancia érvényesítésének feltétele bekövetkezett.

A felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2012. szeptember 20-án meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Úgy ítélte meg, nem iratellenesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az R Zrt. a szolgáltatónak és a W Kft-nek a beruházásban játszott szerepéről tudott; a garantőrnek nyilvánvalóan csak arról volt tudomása, amiről a felperes tájékoztatta. Az R Zrt-nek a viszontgarancia lehívásakor nem kellett vizsgálnia egyik cégnek a beruházásban játszott szerepét sem. Fizetési kötelezettsége akkor keletkezett, amikor az alperes úgy nyilatkozott, az általa követelt összeg azért vált esedékessé, mert a teljesítési bankgaranciát az Önkormányzat részben, vagy egészben igénybe vette. Fizetési kötelezettsége az alapjogviszony vizsgálata nélkül állt fenn, ezért a viszontgarancia érvényesítésekor csak az abban rögzített tényeket és feltételeket

kellett vizsgálni.

Kifejtette azt is, miszerint a szolgáltatási szerződés megkötésének tényét és időpontját, a szerződő feleket a perben mindkét fél által csatolt irat tartalmazza, ezért a Fővárosi Bíróság ítéletének ezzel kapcsolatos megállapítása tényszerű.

Az ítélet tábla úgy foglalt állást, a teljesítési bankgarancia és a viszontgarancia kiadásának időpontját illetően nincs időbeli ellentmondás. A teljesítési bankgarancia 2. számú módosítása ugyanis már tartalmazza a 2009. szeptember 29-én kelt, a felperes megbízásából kibocsátott viszontgaranciát és annak módosításait, továbbá a szerződés számát.

A felperes által hivatkozott jogcímeknél annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy a viszontgarancia kifizetése azt megelőzően történt, mint ahogy az alperes a bankgarancia összegét megfizette. A jogerős ítéletet hozó bíróság rámutatott arra is, a bankgarancia önálló kötelezettségvállalás, azonban nem járulékos jellegű, s a bank az alapjogviszony vizsgálata nélkül vállal fizetési kötelezettséget. Ha a kötelezett a bankgaranciához kapcsolódó szerződés feltételeit maradéktalanul nem ismeri, s így ad megbízást a banknak, az ebből eredő hátrányra, saját felróható magatartása miatt nem hivatkozhat. A felperes akkor járt volna el körültekintően, ha a viszontgaranciára vonatkozó megbízás előtt a W Kft. és az alperes közötti teljesítési garanciát megtekinti; abból egyértelműen kiderült volna, hogy az Önkormányzat a teljesítési bankgaranciát a szolgáltató szerződésszegése esetén is lehívhatja. Az ítélet tábla szerint a viszontgaranciában rögzített egyedüli feltétel, hogy a teljesítési bankgaranciát az Önkormányzat részben vagy egészben igénybe vegye teljesült, így az R Zrt. a felperesnek az elsőfokú eljárásban képviselt álláspontjával szemben a viszontgarancia lehívásakor nem járt el jogellenesen. Hasonlóan, az alperes eljárása is jogszerű volt, ami már önmagában a kártérítési kereset elutasítását eredményezte. Figyelemmel arra, hogy az alperesnek volt jogcíme az R Zrt. által átutalt pénzösszeg megtartására és mivel ugyanilyen összeget átutalt az Önkormányzat részére, nem gazdagodott, így a jogalap nélküli gazdagodás szabályaira történő hivatkozás sem vezetett eredményre.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, kereseti kérelmének helytadó ítélet hozatalát, másodlagosan az eljárt bíróságok új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte.

Mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy az eljárt bíróságok mind ténybeli, mind jogi alapon tévesen tartották a viszontgarancia érvényesítését jogszerűnek, mivel ennek vizsgálata során alapvető jelentőségű és nyilvánvaló tényeket értékeltek a valóságostól eltérően és vontak le ezekből jogilag téves következtetéseket. Álláspontja szerint bármely bankgarancia érvényesítésének

jogszerűségét formai és tartalmi szempontból is vizsgálni kell. A formai szempontú vizsgálat arra irányul a bankgarancia érvényesítése az abban és a Ptk. 249. §-ában foglalt feltételeknek közvetlenül megfelel-e, míg a tartalmi alapú vizsgálaton azt kell érteni, van-e olyan jog, amelyből következően a bankgarancia által érvényesített összegre az alperes igényt tarthat. A viszontgarancia igénybevétele formai szempontból azért nem volt jogszerű, mert az R Zrt. által kiállított viszontgarancia szerinti „teljesítési bankgarancia” és az alperes által kiállított teljesítési bankgarancia eltértek. Az eljáró bíróságok nem a viszontgarancia szövegéből és az abban egyértelműen rögzített feltételekből indultak ki, hanem más iratok alapján vontak le magából a viszontgaranciából nem következő konzekvenciákat. Kiemelte, az R Zrt. által kiállított viszontgarancia nem tartalmazta az alperes mint garántőr által kiállított teljesítési bankgarancia azon feltételeit, hogy az a szolgáltató érdekében, a közte és az Önkormányzat között létrejött szolgáltatási szerződés biztosítására kerülhet kiállításra. E többletfeltételek alapvetően változtatják meg a teljesítési bankgaranciának az R Zrt. által kiállított viszontgaranciában foglalt fogalmának tartalmát, ugyanis az R Zrt. alanyi szempontból ténylegesen nem megbízója miatt, hanem egy harmadik független személy miatt, míg tárgyi szempontból az általa kiállított viszontgaranciában nem szereplő jogviszony okán kényszerülne helytállni. E többletfeltételek alkalmazása folytán a viszontgarancia az R Zrt. és a felperes számára láthatatlan módon ténylegesen a szolgáltatási szerződés biztosítását eredményezi, amire egyikük szándéka sem terjedt ki, s ezen többletfeltételeket a viszontgarancia sem tartalmazza.

Jogszerű eljárás esetén az alapjogviszony vizsgálata nélküli bankgarancián alapuló igényérvényesítés nem járhat azzal a következménnyel, hogy a bankgarancia lehívására az alapjogviszonytól eltérő jogviszony, jelen esetben a szolgáltatási szerződés alapján kerüljön sor.

Annak, hogy a viszontgaranciára vonatkozó megbízás előtt a W Kft. megbízásából kibocsátott teljesítési bankgaranciát nem ismerte meg, nincs jelentősége, hiszen a viszontgarancia kibocsátására és ezáltal a felperes kötelezettségvállalására nem a teljesítési bankgaranciára figyelemmel került sor. Tekintve, hogy a viszontgaranciában meghatározott „teljesítési bankgarancia” kiadására a viszontgarancia kiadását követően kellett, hogy sor kerüljön, a felperes nem ismerhette meg a viszontgarancia kiadásakor még nem is létező okirat tartalmát.

A két említett bankgarancia közötti eltérés miatt a viszontgaranciában meghatározott fizetési feltétel nem következett be, ezért a viszontgarancia alperesi kedvezményezett általi érvényesítése nem volt jogszerű.

A felperes hivatkozott arra is, a viszontgarancia szövege szerinti teljesítési bankgarancia annak kiadásakor, 2009. szeptember 25-én egy, a jövőben kiadandó teljesítési bankgaranciára vonatkozott. Az

alperes a teljesítési bankgaranciát 6 hónappal a viszontgarancia kiadása előtt állította ki, amely időbeli ellentmondás eleve kizárja, hogy a viszontgaranciában szereplő „teljesítési bankgarancia” és az alperes, mint garantőr által kiállított teljesítési bankgarancia azonos legyen. A W Kft. és az alperes közötti bankgarancia kibocsátásáról szóló megbízási szerződésben a felperes nem volt fél, de még csak záradékkal sem látta el azt tudomásulvétele igazolásaként, ezért az, hogy a W Kft. és az alperes a felperes tudtán és akaratán kívül a viszontgaranciát a teljesítési bankgarancia biztosítékként jelölte meg, a viszontgaranciában írt egyértelmű kötelezettségvállalással szemben az alperes által kibocsátott teljesítési bankgaranciára a viszontgarancia szerinti kötelezettségvállalást nem terjeszti ki. Az eljáró bíróságok ezzel szemben nem kevesebbet állítottak, mint azt, hogy viszontgarancia esetén nem az R Zrt. határozta meg helytállásának körét és mértékét, hanem az alperes. Úgy vélte, nincs relevanciája annak, hogy az alperes által a viszontgarancia kibocsátásához képest utólag kiállított teljesítési bankgarancia-módosítás visszautal-e az R Zrt. által kiállított viszontgaranciára, ugyanis a garantőrnek a viszontgaranciában vállalt kötelezettsége körét vagy mértékét az alperes - mint a viszontgarancia kedvezményezettje - nem módosíthatja. Mivel egyik ítélet sem tartalmaz arra vonatkozó tényszerű és logikus indokolást, hogy a hivatkozott nyilvánvaló időbeli ellentmondást miért nem vették figyelembe, a való tényeket mellőzték, így a megállapított tényállás iratellenes és valótlan.

A felperes megítélése szerint a viszontgarancia kizárólag azt követően lett volna érvényesíthető, hogy a teljesítési bankgaranciát az Önkormányzat részben, vagy egészben igénybe vette. Emiatt a viszontgarancia érvényesítése idő előtti volt.

Álláspontja szerint az R Zrt. garantőr által kiállított viszontgarancia alperesi kedvezményezett általi igénybevétele a fentiek szerint a Ptk. 249. §-át sértette, ezért a Ptk. 339. § /1/ bekezdése értelmében az alperes a felperesnek - figyelemmel arra, hogy a felperes a viszontgarancia összegét a garantőrnek megtérítette - a viszontgarancia feltételének bekövetkezése nélküli jogellenes érvényesítésével a kereseti kérelem szerinti összegű kárt okozott, amelyet megtéríteni köteles.

A jogerős ítélet ezzel szemben a viszontgarancia érvényesítésének időelőttisége kapcsán érdemi indokolást nem tartalmaz, ezért sérti a Pp. 221. § /1/ bekezdését.

A felperes előadta továbbá, a felek között nem jött létre olyan jogviszony, amelyet az alperes által igénybe vett viszontgarancia biztosított volna, az alperesnek nem tartozott, így a viszontgarancia igénybevétele tartalmi szempontból jogszerűtlenül történt, mert az alperesnek nincs jogcíme a viszontgarancia érvényesítése útján megszerzett pénz megtartására. A Ptk. 361. § /1/ bekezdésének alkalmazásakor vagyoni előnynek minősül a

viszontgaranciának az alperes részére megfizetett 114.535.000 Ft összege. Jogviszony hiányában nyilvánvaló a jogalap hiánya, az előnyhöz az alperes a felperestől jutott.

A felperes véleménye szerint az a tény, hogy egy bankgarancia igénybevétele feltétele egy másik bankgarancia igénybevétele, a viszontgarancia és a Ptk. eltérő rendelkezése hiányában nem változtatja meg a viszontgarancia bankgarancia jellegét, az szerződést (alapjogviszonyt) biztosító mellékkötelezettségnek minősül, így az alapjogviszony nélkül értelmezhetetlen. Mivel a viszontgarancia igénybevétele tartalmi szempontú vizsgálata során annak van jelentősége, hogy az alperes a viszontgarancia kedvezményezettjeként megszerzett összeget mely jogcímre hivatkozva kívánja megtartani, így a viszontgarancia által biztosított jogviszonyt szükséges vizsgálni. Ezt az elsőfokú bíróság mellőzte és tévesen tulajdonított nyilatkozatainak olyan tartalmat, hogy a viszontgaranciával kapcsolatos feltételek teljesülését az alapjogviszonyhoz igazodóan kellene vizsgálni. Az elsőfokú bíróság az alapjogviszony hiányát ténylegesen nem vizsgálta; nem tért ki arra, ebben a vonatkozásban miért nem vette figyelembe a felperes nyilatkozatait, s arra sem, hogy elfogadta-e az alperesnek a viszontgaranciát az alapjogviszonnyal azonosító álláspontját. A felperes megjegyezte azt is, a viszontgarancia nem szolgált a teljesítési bankgarancia biztosítékául, ezért az annak érvényesítésével megszerzett pénzösszeget az alperes az Önkormányzatnak nem utalhatta át, az jelenleg is birtokában van. Az elsőfokú bíróság ítélete egy további lényeges logikai ellentmondást is magában foglal ugyanis míg a viszontgarancia igénybevétele jogszerűségének formai vizsgálatakor a viszontgarancián kívüli jogviszonyt a W Kft. megbízó és az alperesi megbízott között a teljesítési bankgarancia kiadására létrejött megbízási szerződést és annak utólagos módosítását vette szemügyre, addig a viszontgarancia igénybevételeből eredő pénzösszeg megtartása jogcímének értékelésekor elzárkózott a viszontgaranciában meghatározott „alapjogviszony”, illetve az alapjogviszony hiányának vizsgálatától.

A jogalap nélküli gazdagodás körében az elsőfokú bíróság ugyan a Pp. 3. § /3/ bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, azonban az abban foglaltakat nem tartotta be, mert a gazdagodás megtartására vonatkozó jogcímet érintően tájékoztatása végül nem képezte ítéletének alapját.

Arra tekintettel, hogy a viszontgarancia igénybevétele tartalmi szempontból történő jogszerűtlensége, valamint a jogalap nélküli gazdagodás kapcsán a jogerős ítélet csak utalt az elsőfokú ítélet helyes indokaira, a jogerős ítéletet is jogsértővé teszi.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között

vizsgálta, és arra a következtetésre jutott, hogy az a felhozott okokból nem jogszabálysértő.

A perbeli igény elbírálásakor annak volt perdöntő jelentősége, hogy az alperes az R Zrt. garantőr által kiállított viszontgaranciát jogosult volt-e lehívni. Ha ugyanis nem járt el jogsértően, úgy a felperes irányában kártérítési felelősséggel nem tartozik, s ebben az esetben kizárt az is, hogy jogalap nélkül jutott volna a felperes rovására vagyoni előnyhöz.

A bankgarancia a bank egyoldalú kötelemkeletkeztető nyilatkozata, melyet a bank és megbízója közötti szerződés előz meg. Ezen alapul a banknak meghatározott feltételek között garancianyilatkozat kibocsátására vonatkozó kötelezettsége. A Ptk. rendszerében a bankgarancia ugyan a szerződést (az ebből eredő főkövetelést) biztosító mellékkötelezettségek között került szabályozásra, azonban járulékokossága a legtöbb vonatkozásban nem érvényesül, a bírói gyakorlat azt a kedvezményezett irányába történő önálló kötelezettség-vállalásnak tekinti, mely a garantáló bank által elvállalt feltételekhez igazodik (EBH.1999.29., BH.2003.473., BH.2012.70.). Absztrakt természetét támasztja alá, hogy érvényessége független az alapkötelem érvényességétől, a bank kötelezettség-vállalásának terjedelme a vállalt garanciához igazodik. Amennyiben a kedvezményezett a fizetési feltételek fennállását igazolja, a bank - főszabály szerint - teljesíteni köteles. A garantőrök csak ekként lehetnek bizonyosak abban, kötelezettségük a maguk szabta feltételekhez és nem az alapköveteléshez igazodik. Amíg a jelenleg hatályos Ptk. a bankgaranciáról csupán egy mondatban rendelkezik, addig az új Ptk. a garanciaszerződés szabályait már az előbb ismertetett szemléletnek megfelelően szabályozza (6:431. §- 6:438. §).

Arra helyesen hivatkozott a felperes, hogy az alapjogviszony vizsgálatát a bankgarancia a garantőr és a kedvezményezett viszonylatában zárja ki. Ugyanakkor az alperes a viszontgaranciában foglalt feltételek bekövetkezése esetén az alapügylettől függetlenül volt jogosult a viszontgarancia lehívására.

Jelen pernek nem volt és nem is lehetett tárgya, hogy az R Zrt. által kibocsátott viszontgarancia megfelelt-e a felperes és a nevezett bank között létrejött viszontgarancia kibocsátására adott megbízási szerződésben foglaltaknak. A viszontgarancia alapján kellett tehát elsődlegesen a kereseti kérelem megalapozottságáról dönteni. Eszerint pedig az R Zrt. azért vállalt kötelezettséget, hogy akkor fizet a felperes megbízásából az alperesnek, ha az alperes által vállalt garancia folytán a W Kft-t és a szolgáltatót terhelő kötelezettségekkel kapcsolatban a kedvezményezett Önkormányzat érvényesíti jogait az alperessel szemben.

A viszontgarancia célja a viszontgaranciában írtakból következően tehát az volt, hogy a W Kft. számára az alperes által kibocsátott teljesítési bankgarancia folytán keletkező megtérítési igényt biztosítsa. A C beruházáshoz kapcsolódó jogviszony-láncolatot a felperes ismerte, ami kitűnik a W Kft.-vel megkötött vállalkozási szerződésben rögzítettekből. A vállalkozási szerződés megrendelőjének célja az volt, hogy a beruházásban közreműködők bármelyikének szerződésszegése miatt az Önkormányzat kedvezményezett javára lehívható teljesítési garancia megfizetéséből eredő vagyoni hátrányt a viszontgaranciában foglalt összeghatárig csökkentse. Az említett jogviszony-láncolatra tekintettel nem kétséges, az Önkormányzat és a szolgáltató viszonylatában a szolgáltatási szerződés megszegésének minősült nemcsak közvetlenül a szolgáltató, hanem a láncolatban alatta lévő más társaságok kötelezettségszegése is.

A viszontgaranciából az állapítható meg, a felperes tájékoztatta a garantőrt a W Kft. és a szolgáltató 2009. február 10-én megkötött gerénálvállalkozási szerződéséről, és arról is, hogy annak alapján az Önkormányzat követelését teljesítési bankgarancia biztosítja. Az ezen teljesítési bankgarancia lehívásából eredő megtérítési igény részbeni biztosítása érdekében került sor a viszontgarancia kibocsátására, melynek egyetlen feltétele az alperesnek a garantőrhez címzett azon nyilatkozata volt, miszerint a követelés azért vált esedékessé, mert a teljesítési bankgaranciát az Önkormányzat kedvezményezett részben vagy egészben igénybe vette. A viszontgarancia nem kizárólag a felperes esetleges hibás, vagy késedelmes teljesítéséért vállalt egyébként a perben nem csatolt teljesítési garancia viszontgaranciája volt.

Mindezek miatt téves az a felperesi álláspont, hogy az alperes által az Önkormányzat kedvezményezett részére kiállított bankgarancia nem felel meg az R Zrt. által alperesi kedvezményezett javára kiállított viszontgaranciában meghatározott „teljesítési bankgarancia” feltételeinek. Mivel a viszontgarancia eleve a W Kft. megtérítési igényének részbeni fedezetéül szolgált, nincs jelentősége annak, hogy a W Kft. és az alperes között bankgarancia kibocsátására létrejött megbízási szerződés eredetileg nem tartalmazta - nem is tartalmazhatta - annak záradék részében biztosítékként a felperes megbízásából kibocsátott viszontgaranciát és módosításait.

A felperes az általa állított „időbeli ellentmondást” abban jelölte meg, hogy a viszontgarancia egy jövőben kiadandó teljesítési bankgaranciára vonatkozik, holott a teljesítési bankgaranciát 2009. május 25-én állította ki az alperes. E körben a Kúria rámutat arra, hogy az R Zrt. viszontgarancia-nyilatkozata valóban a gerénálvállalkozási szerződés alapján az Önkormányzat javára „kiadandó” teljesítési bankgaranciáról szól, azonban ezt csakis úgy

lehet értelmezni helyesen, hogy e teljesítési bankgarancia kiadására a mást sugalló szóhasználat ellenére már sor került. Nyilvánvaló ugyanis, a viszontgarancia önmagában feltételezi egy olyan bankgarancia létét, amelynek biztosítására szolgál.

A bankgarancia lehívásával kapcsolatos felperesi tényállítás nem vitatott, vagyis az alperes az R Zrt. által kiállított viszontgaranciát alig több mint egy órával korábban lehívta, mint ahogy az általa garantőrként kiállított teljesítési bankgarancia összegét a kedvezményezettnek megfizette. Ennek azonban nincs relevanciája, mivel az Önkormányzat a teljesítési bankgaranciát korábban lehívta, mint az alperes a viszontgaranciát, s a lehívott bankgarancián alapuló teljesítés is megelőzte a viszontgarancia lehívásából származó fizetést.

Mindezekből következően az alperes a viszontgaranciát érvényesíteni volt jogosult, ezért a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogi jogszabályhelyeket, nevezetesen a Ptk. 249. §-át, 339. § /1/ bekezdését és 361. § /1/ bekezdését. A jogalap nélküli gazdagodással összefüggésben a Kúria rámutat arra, hogy a korábban kifejtettekre tekintettel az alperest megillette a viszontgarancia lehívásának a joga, annak érvényesítése során jogszerűen járt el. Mindebből az is következik, hogy az alperes nem jogalap nélkül jutott a viszontgarancia alapján lehívott összeghez, így a felperes Ptk. 361. §-ára alapított keresete már csak ezért sem lehet alapos.

Az ügy érdemére kihatóan az eljáró bíróságok nem szegték meg indokolási kötelezettségüket sem, így a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 221. § /1/ bekezdésének sérelme sem alapozza meg.

Mindezek miatt a Kúria a Fővárosi Ítéltábla ítéletét a Pp. 275. § /3/ bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdésére hivatkozással kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § /5/ és /6/ bekezdései, további 4/A. § /1/ bekezdése szerint a pertárgy értékével és a kifejtett ügyvédi tevékenységével arányosan meghatározott, az ÁFA-t is magában foglaló ügyvédi munkadíjat tartalmazó perköltséget.

Budapest, 2013. május 14.

*Dr.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke, Dr.Szabó Péter sk.előadó-
bíró, Dr.Osztovits András sk.bíró*